

ինք զինքը . քանի մը քայլ ետև քաշուեցաւ, ուժն առաւ և յուսահատ ու կոյր թափով մը ցատկեց ջրոյն մէջ և ընկզմեցաւ :

Հինգ րոպէ չանցած՝ ջրոյն երեսն ելաւ . բայց ինչ անհնարին փոփոխութիւն իրեն մտածութեանցն ու զգացմանն՝ այս կարճ միջոցիս մէջ . կեանք, կեանք, որ և է վիճակի մէջ, աղքատութեան, անօթութեան, թշուառութեան — ամենուն՝ բայց եթէ մահուան... Կը կուէր ու կը ծփէր զգուխը պատող ջրոյն դէմ . հոգեվարքի ու զարհուրանաց կանչերով օդը կը հընչեցնէր : Ականջին զարկաւ որդւոյն սպառնալից անէծքը : Քայլ մ'անդին եզերք էր, կրնար երթալ ու աստիճանը բռնել . ձեռք երկնցընել մը բաւական էր խալրսելու համար, բայց ջրոյն ընթացքը զինքը կամուրջին մութ կամարին ներքև կը քշէր ու կը տանէր . նորէն մէկ մ'ալ ընկզմեցաւ... :

Դարձեալ երեցաւ մահուան դէմ կռուելով յուսահատաբար : Դեռ վայրկեան մը, պզտի վայրկեան մ'ալ, գետեզեր նաւերը, կամրջին ճրագնէրը, սև ջուրը, վազուկ ամպերը, այս ամենն ալ սահնցան թռան որոշ ու յայտնի այն մահաբուն աչաց առջևէն : Ընկզմեցաւ ու նորէն վեր եկաւ : Հրաբորբոք բոցեր երկրէ երկինք կը սրանային ու տատանէին աչաց դիմացը, մինչդեռ ջուրը կը չնջէր ականջին մէջ և կ'անզգայացնէր զինքը իր ամենհիգոտիւն գոչումովը :

Ժ

Շաբաթէ մ' ետքը քանի մը մղոն հեռու մարմինը կոշտ ուռած զանգուած մը գետեզերքն ընկեր էր : Ոչ ոք ճանչցաւ, ոչ ոք կաթիլ մ'արցունք թափեց վրան . գերեզման գրուեցաւ ապականուելու անսուգ և անյիշատակ :

Ի ԾՆՈՒՆԴ Ս. ԿՈՒՍԻՆ

Ի բուրաստանըս Սպիւնայ
Պահպանօք ամբափակս .
Որք բուրեն զանմահութիւն
Երկնազարդ ջինջ ծաղկանց .
Դուք օրիորդք գաւթեան զարմ,
Փութացարուք յեկեկել,
Եւ 'ի ծաղկանց անուշից
Բոլորեցէք փունջ մի նոր :
Փունջ բոլոր՝ 'ի պլծնել
Զորսան սորին սրբազան .
Զարմանալոյս այս չքեմազ
Խոստացելոյ կոյս զըստեր :
Անընկալեալն յաւիտեանց
Նորաբողբոջ շառաւիղ,
Այդն չքեմազ՝ ազգարար
Մերձեցելոյ նոր Արփույն :
Յանկալին հոգեղնաց,
Մարգարեից սերն և գութք,
Համբաւ և շուք նա փառաց
Բերկրազուարճ առուրցն այն :
Սայր ինքն է սա և կուսան
Զոր նախ ետես Նսայեսա,

Զեղուն յորդեալ 'ի շնորհաց
Մընաւ մեզ նոյն Մարիամ :
Յառաւոտուց յօղարկէ
Ի շաղ հեղիկ մեղմակաթմ,
Յեռու շնամ 'ի ծաղկանց
Պըսակ և փունջ նուերական .
Ի ծաղկանց՝ որ նշանակ
Կացցեն նմին միայնոյ
Յամենայն պարս կուսանաց,
Զըքնաղաղից սրբութեանն :
Մըղօտս հասէք քաղցեք
Սպիտակաթմայր նարստից,
Զանվըթար օղուց ըզփայլաւ
Մերկասցի շուշան՝ ծաղկեալ
Ի մենաւոր ծմակս հովաաց
Կըլեալ չընէ ըզհէտ սըղփս,
Որք գէմ այգոյն 'ի հանգիպոյ
Թըրփս առեալ կաքաւեն :
Քան ըզուշան մաքրազեաց
Սուրբ է պայծառ օգն այն .
Յօրովայնէ ոչ առ յանձին
Զոր 'ի մերմէ բնութենէս,

Բոյց կերպարանս, ըզպատկեր
Անսխա՛ ըզմեր ծածկութիս,
Ընտրականն 'ի հրեշտակաց
Երանելին յերկնաւորս:
Ի սկզբանէն մեզս Աշամայ
Սա ոչ գրտաւ ներկեալ բնաւ,
Յաշխարհիս բընակութիւն
Ինքն հաճեցաւ քարձիցաւն Անմահ:
Ին Մըշտընիւն՝ զգննուլ
Յօժարեցաւ զստուածութեամբն
Չնմանութիւն նուաստութեան
Կերպի՛ ծնընդեան ստրկական:
Ի հէզաշարժ երթնէս
Սիրալըտկան հոգմոց զեփիւռս,
Քաղեցէք զերիբովեան
Պայծառափայլ վարդից ծաղկունս:
Զանարտն հարսնութիւն,
Զոցակեղ սրբտին եռանդն,
Զանքակտել յօգս սիրոյն՝
Ինձ քարոզէ ծաղիկն այն:
Կըթեցէք զհովտային
Տերեաշարժ տարփատենըն
Ըզմանիչակն մենակեաց,
Զանրի՛ զանմոյ մանիչակն:
Որ ըն՝ ծածուկ խորշ մարգաց
Ըզբոյրն անոյշ ծաւալէ,
Եւ ամօթեամ յիւր բաժակն՝
Ի թուփ զօղի մացառաց:
Բայց յեղեգանց եւ շամբից մէջ
Մի էլանէք նրմին 'ի խոյշ,
Պարուտակին ըզմիմեամբք
Թաւաթուփ եւ թուխ ծաղիկունք:
Ըզմուռս ունի ըզդառնութիւն
Եւ ըզճաշակ լեղաչամ,
Մեղանչական է եւ օշինդր
Եւ աստակաց սրբափութք:
Ի փառս ծընաւ եւ 'ի պատիւ,
Բերկրութիւն զըւարթ աւուրց,
Յաւիտեանց եւ ամաց յոյս,
Աղերս եւ տենչ տեսանողաց:
Որպիսի ջախճախ եղէգն
Խաղալիկ հոլմոց մըբրկաց,
Դիցի նըշան թըշուառական՝
Բերապատիկ քարուականաց:
Անգեա լիցի եւ անձանթ
Աղարժի մանկիկն մատաղ՝
Ո՛ր բախտք ըզնա կարգեցին
Դըժոյ երկնից արքայի:
Ըգառապանս մի պատմէք
Ըզհեծութիւնս, եւ զհառաչանս,
Եւ ըզփրուս Միամնին
Մի առնէք ազգ ըզպատանս:
Զվարանդիս, ըզփախուստ
Ի տար աշխարհս անձանթս,
Ի մոլեգին խուժագութ
Եւ ծարախ սուր սայրից:

Մի զաղբաթին ին տակք
Խըշտակ նորին զանպաճոյճ,
ՅԵգիպտոսէ զանդրէն ըզգարմն,
Եւ մի զօրն այն Սաղիմայ,
Յոր նըշաւակ ապիրասից,
Այսնակատակ եւ մատն եղեալ,
Մըրածայր խոյթոց փըշովք
Պըսակեցաւ նորին ճակատ:
Տեսլիք ըզնա 'ի խրաան
Պարուց կայթից ամբոխին,
Զինքն ընծայէլ ողջակեղ
Եւ խարուկէլ 'ի խաչին:
Իսկ գաղաթի պսակաղարդ
Յընծալից սուրբ խընդութեամբ,
Աստուածական զմացըն տիպք
Ուրախութեամբ զըւարթունք:
Լոսելեացըն՝ զըւարթոց
Փառացն կացեալ մտադիր,
Ըզմայլեալ, եւ ընդ աղօտ
Մըրմունջ ձայնին մըռնչէր:
Նրանի՛ հընչէն նմա
Յամենայն ազգաց միլի,
Մըանչելի սա ինքըն մայր
Նորաստունի հաւատուորաց:
Անըւաղարմըն ծաղիկ
Դաւթական բարոնականին,
Լուսեղինաց թագուհի
Եւ օրիորդ երկնից միակ:
Ասող երկնից բարեբաստիկ,
Նորոյ ուխտի նոր տապան,
Ահաւատչեայ սըրբութեան
Վէհինաճեմ փըրկանաց:
Դա զօրութիւն, ապաւնն
Յոյս ամենից՝ որ հաւատով
Զանձինս 'ի զեռլ եւ յապաշաւ,
Նըւիրեցին 'ի սըրբութիւն:
Սա ինքն է նա, զոր 'ի դառնալ
Արագափոխ ամաց 'ի շուրջ,
Նըւագէր 'ի զարմացման
Վերապաշիկ սուրբն Յոհաննէս:
Զանձամբ արեւալ ըզփաղպիւն
Ճառագայթից պերճ շառայլս,
Բեղմաւոր իւր միածին
Գորովագութ օրգեկան:
Մայր 'ի ծնանէ ըզմանուն
Աղեղորմ հեծեծեր,
Առ ցաւոց սըրտին կըսկիծ՝
Դառն ողբովք յոգոց հաներ:
Քանզի միշտապ եօթնադըլի
Խեթի յնոցն ակնարկեալ
Դարանակալ կայր ծընընդեան
Կենաց մանկանն 'ի կորուստ:
Այլ վրիժակ անվերպ
Ի մարդազաւ ոխութեանց
Պատըսպարան Աբանչելոյն
Կայ Զըւարթուն առ ընթեր:

Ի յաշակոտ բանասերուն
Բըռնուձենէ մաղապուր,
Ջարմանագեղ ծընունդ նոր
Ընծայէ Բաւականին:
Ի ստուերաց ամաց դարուց
Ընկճէ ըզնա մահու կոծ,
Մայրն դարուց հանգերձեալ՝
Բառնայ ըզցլուի իւր 'ի վեր:
Առ ամուսինըն դիւրախաբ
Դարձեալ՝ այսպէս բարբառի.
« Զնախարհիկ զարմ և ճետ
Արմատոց մերոյ ազգիս »:
Ի փշաբեր անդաստանէն,
Որ 'ի խռիւս արօսացեալ,
Զխարզ այժմիկ ընծաւդէ
Այսքանի ջով, բարունակ:
Կոյսա այս ուղիւ վերամբարձ
Ի յանցուածոց, և անմեղ.
Ծընաւ՝ և եթ 'ի Զափեւ
Ըզխաբուսիկ ձըն հին:
Դրախտ է սա ամրածածուկ
Լուսազարմից 'ի հրեղինաց,
Կինըն նուագեալ յերգըս Երգոց,
Եւ աղբերակըն կընքեալ:

Նորափետուր, ոսկեգիտակ
Սա աղանեակ պոնծայի,
Յաղիկից դրանգեաց թըռուցեալ
Յաղիտաւոր տապանէն:
Ո'ղէր, դուսար օրիորդ
Այլնկալեալ յաւիտեանց.
Ո'վ, լի շնորհօք սրբական
Դուստըր միակ պաշտելի:
Երթ աճեաց և զարգացիր,
Զտիւիլ ձկն և կորուստ.
Կոխան արկեալ առաջուր
Պարկեշտագեղ ընդ ոտիքդ:
Ընդ Եւայի յանցեան 'ի մեղս
Սեր և ծընունդ Ազամայ,
Հընչէ յորդուց վերայ դեռ
Դառնակընկիծ նորին ձայն:
Սա աւանակ միայն դրսորիկ
Լէյի փըրկիւ և սփոփիւ...
Դադարեցէք յարտատուաց՝
Որ ծնանելոցդ էք 'ի լոյս:

Թարգմ. Հ. Ա. Շ.

ԿԵՆՈՐ ԱՐԻՁԻ.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

ԿԵՆԴԱՆԵԱՅ ԴԵՄ ԱՆԳԹՈՒԹԻՒՆ

Արևելեան գեղեցիկ գրոյց մը կ'աւանդէ՝ որ խեղճ մարդուն մէկն 'ի միջօրէի բուրջատոյնոր արեգական տակ պարտելու աւան, հիւանդ խող մը տեսաւ որ արիւնաթաթաւ ու վիրալից ընկեր էր ճամբուն վրայ: Ճանճերն՝ որ ժողովուած էին վիրացը վրայ, և ցաւն ու ծարաւն կը տանջէին խեղճ կենդանին: Ուղեւորն ինքն իսկ կենդանւոյն նման տկար և ոգեսպառ, անապատին ամայութեան մէջ ոչ ջուր ունէր ողորմիւղոյն ծարաւը անցընելու, և ոչ ալ բաւական ոյժ տեղափոխելու զանիկա ուրիշ տեղ: Ուստի ոտքով մղեց զանիկա մեղմով մացառուտի մը վրայ, ստուերի տակ: Արդ, մահուրէն ետքը երբ Յաւիտենականն կը չափէր գառաստանին առջև իր արդարադատ կշռոյն մէջ այդ մարդուն աղէկութիւններն ու գէշութիւնները,

կշռոյն թաթերն այնպէս հաւասար եկան, որ Աստուած կը տարակուսէր թէ ինչ վրճիւ տայ: Այն ատեն յանկարծ երևնալով խողը՝ ելաւ կշռոյն վրայ և իր ծանրութեամբը թեքեց զկշիռը աղէկ գործոց կողմը:

Արդեօք այս գրոյցն բարոյական սկզբան մը թելադրութիւն չէ՝ և չապացուցաներ թէ կենդանեաց հոգ տանիլն ներքին կրօնական ազդեցութեան մը յառաջ կուգայ: Ուղեւորին ու խողին պատմութիւնը կը յենու քրիստոնէական սկզբան մը վրայ. սիրոյ օրինաց մէկ մասն է, որ ինչպէս կը պատուիրէ սիրել զընկերն, նոյնպէս կը թելադրէ գթութեամբ վարուիլ կենդանեաց հետ, 'ի պէտս և ոչ յանպէտս գործածելով:

Առ կենդանիս գութն՝ այժմեան ազգաց